

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΙΛΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Σκόκος Γιώργος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ: Παναγιώτης Αποστολάτος
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ατελιέ εκδόσεων
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ατελιέ εκδόσεων

Έκδοση: Αθήνα, Οκτώβριος 2026

ISBN: 978-960-468-460-1

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ SOCIAL MEDIA

© Copyright ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΙΧΑΛΗ ΣΙΔΕΡΗ

Ανδρέα Μεταξά 28 και Θεμιστοκλέους, Εξάρχεια, 106 81 Αθήνα Τηλ.: 210 3301161-2-3
e-mail: info@siderisbooks.gr • www.siderisbooks.gr

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου ή μέρους αυτού χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη. Το παρόν αποτελεί προϊόν μυθοπλασίας. Τα πρόσωπα, τα ονόματα και οι καταστάσεις είναι φανταστικά. Οποιαδήποτε ομοιότητα είναι συμπτωματική.

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ

Εικονογραφημένα Παραμύθια • Κόμικς • Παιδική και Εφηβική Λογοτεχνία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Μυθιστόρημα • Ποίηση • Θέατρο • Δοκίμιο

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ & ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Εκπαιδευτικά • Σχολικά Βοηθήματα • Ιταλικά Εκπαιδευτικά

• Δίγλωσσα Λεξικά • Δίγλωσσοι Διάλογοι

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ / ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ / ΙΣΤΟΡΙΚΑ / ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΥΛΗΣ

Εκδίδουμε έργα για παιδιά και ενηλίκους.

Προβάλλονται και προωθούνται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Διαβάζουμε Έλληνες συγγραφείς. Στηρίζουμε το ελληνικό βιβλίο.

www.siderisbooks.gr

ΣΚΟΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΙΛΟΣ

εκδόσεις
**Μιχαήλ
Σιδερή**

Αθήνα, Σεπτέμβριος του 1943

Ο νεαρός αξιωματικός της Χωροφυλακής Σωτήρης Ξανθάκης, βγαίνοντας από την κεντρική πύλη του αρχηγείου της οδού Ιουλιανού 36, χαιρέτησε στρατιωτικά τον σκοπό και έστριψε δεξιά. Ήταν νωρίς το απόγευμα, η ζέστη αφόρητη παρότι είχε μπει το φθινόπωρο και οι περαστικοί στους δρόμους έδειχναν σκυθρωποί και βιαστικοί.

Τα τρία βουνά που περικλείουν το λεκανοπέδιο των Αθηνών, ο Υμηττός, το Πεντελικό και η Πάρνηθα με κορυφές που ξεπερνούν τα χίλια μέτρα, αλλά και το μικρότερο όρος, το Αιγάλεω, είχαν εγκλωβίσει άλλη μια φορά τη ζέστη και μαζί με την άπνοια που επικρατούσε εκείνες τις ημέρες δημιουργούσαν στους ταλαιπωρημένους κατοίκους της ένα επιπλέον αφόρητο συναίσθημα. Η ελαφρά θαλάσσια αύρα που ανακούφιζε κάπως τον Πειραιά δυσκολευόταν να φθάσει βορειότερα στο κέντρο των Αθηνών και έτσι οι κάτοικοι υπέφεραν άσχημα στο καμίνι των τριάντα πέντε βαθμών.

Στο τεράστιο νεοκλασικό ψηλοτάβανο κτίριο του αρχηγείου επικρατούσε μια σχετική δροσιά, αλλά στους δρόμους ο ιδρώτας πλημύριζε τους διαβάτες. Ο Σωτήρης, αφού περπάτησε μερικά μέτρα στη σκιά του πεζοδρομίου, αναγκάστηκε να ξεκουμπώσει το κουμπί του κολάρου της αστυνομικής του στολής για να σκουπίσει με το μαντίλι του τον ιδρώτα που είχε αρχίσει κιόλας να σχηματίζεται στο μέτωπο και στον λαιμό του, πριν συνεχίσει τον δρόμο του.

Μπροστά του ένας ανάπηρος στερεώνοντας το σώμα του στις πατερίτσες προσπαθούσε να βαδίζει σέρνοντας με δυσκολία το μοναδικό του πόδι, λίγο πιο κάτω μια νέα γυναίκα σκυμμένη ανακάτευε τα λιγοστά σκουπίδια μήπως βρει κάποιο πεταμένο ξεροκόμματο έχοντας δίπλα το σκελετωμένο κοριτσάκι της που με αγωνία την παρακολουθούσε, και πιο πέρα στη σκιά της γωνίας πεσμένοι δύο νέοι που έδειχναν γέροι αργοπέθαιναν από ασιτία. Στην απέναντι άκρη του δρόμου πλάι στο πεζοδρόμιο, δύο γυναίκες –ίσως μάνα και κόρη– ωθούσαν αργά ένα καρότσι της κακιάς ώρας στο οποίο ήταν ξαπλωμένος ο άνθρωπός τους και τον πήγαιναν κάπου, ενώ ένα κλειστό αυτοκίνητο πέρασε σαν αστραπή και με πολύ θόρυβο μπροστά του. Όλα τα γερμανικά αυτοκίνητα, ιδιαίτερα τα φορτηγά τους, ήταν έτσι κατασκευασμένα ώστε εκνευριστικά να θορυβούν για να τρομοκρατούν με τον τρόπο τους.

Ο Σωτήρης δεν είχε τη δυνατότητα να βοηθήσει κάποιον από αυτούς. Κανείς δεν μπορούσε να αλλάξει την καθημερινή εικόνα εκείνης της Αθήνας, και εάν από λύπηση, μόνο από λύπηση, πήγαινε κοντά τους για να τους προσφέρει την ανθρώπινη εξυπηρέτηση, οι περισσότεροι από αυτούς θα τον θεωρούσαν μόνο έναν ονειροπαρμένο ευγενή, αφού ήταν σίγουρο ότι εκτός από ένα στιγμιαίο «ευχαριστώ» που ίσως του έλεγαν, τα μόνα που θα του ζητούσαν θα ήταν φάρμακα και τρόφιμα, τα οποία φυσικά δεν μπορούσε ούτε στο ελάχιστο να τους προσφέρει.

Βαδίζοντας προς την οδό Αριστοτέλους ένιωσε πίσω του

κάποιον άνδρα, σαν να τον παρακολουθεί. Ανησύχισε αλλά δεν γύρισε να κοιτάξει, δεν κοντοστάθηκε γιατί δεν θέλησε να δείξει ότι κάτι αντιλήφθηκε και συνέχισε κανονικά τον δρόμο του. Διέσχισε διαγώνια την Ιουλιανού, πέρασε στο απέναντι πεζοδρόμιο και αφού σταμάτησε αυτή τη φορά για να καθαρίσει και πάλι με το μαντήλι του το καταϊδρωμένο μέτωπό του, μπήκε σε ένα μικρό καφεενεδάκι και ψιλικατζίδικο συγχρόνως, που βρισκόταν καμιά εικοσαριά μέτρα πριν από τη δεύτερη διασταύρωση.

Σε εκείνο το άσημο μαγαζάκι μερικές ακανόνιστες ημέρες μπορούσε να προμηθευτεί, εάν ήταν τυχερός, κάποια βασικά φάρμακα και τρόφιμα από την τροφοδοσία του Ερυθρού Σταυρού και όχι μόνο, αλλά ήταν τόσο μετρημένα που έπρεπε να ήταν από τους πρώτους στην σειρά ώστε κάτι να εξασφαλίσει. Οι συνθήκες που επικρατούσαν τα τρομακτικά χρόνια του '41 και του '42 που δεν έβρισκε απολύτως τίποτα, είχαν κάπως καλύτερη μετά από τις υπεράνθρωπες προσπάθειες της νέας κυβέρνησης, που φυσικά δεν ήταν εκλεγμένα από τον λαό, απλώς αποδέχθηκε και αυτή την πρόταση των κατακτητών. Σε σχέση με τις δύο προηγούμενες, η αισχρή κατάσταση που επικρατούσε είχε ελαφρώς βελτιωθεί, μα πολλοί συνάνθρωποί του με επιβαρυνμένη την υγεία τους από την ασιτία ή τις αρρώστιες δεν κατάφερναν να ανταπεξέλθουν, αφού δεν είχαν τη σωματική δύναμη να μετακινούνται συνεχώς μήπως ανακαλύψουν κάποιο φαγώσιμο ή φάρμακο ψάχνοντας και σε άλλες γειτονιές. Παρ' όλα αυτά, οι περισσότεροι

κατόρθωναν να φυτοζωούν και να εξασφαλίζουν τα ελάχιστα για την οικογένειά τους, μόνο από τα πενιχρά συσσίτια που άρχισαν περιστασιακά να δίνονται, να στέκονται ατέλειωτες ώρες στις ουρές στα μετρημένα αυτά καταστήματα μήπως κάτι εξασφαλίσουν, να ψάχνουν ολημερίς στα σκουπίδια. Τα ελάχιστα φαρμακεία που είχαν επιτρέψει οι κατακτητές να παραμείνουν ανοιχτά, με σχολαστικό έλεγχο κάποιες ώρες της ημέρας τροφοδοτούσαν τον πληθυσμό με περιορισμένα φάρμακα, που όμως ούτε στο ελάχιστο δεν έφθαναν για να καλύψουν τις ανάγκες του.

Ο Σωτήρης Ξανθάκης είχε πληροφορηθεί ότι νωρίς εκείνο το απόγευμα θα μπορούσε να βρει σε εκείνο το κατάστημα πατάτες, λάδι, αλάτι και ίσως κάποια λαχανικά, αλλά το γεγονός ότι δεν υπήρχε ουρά αναμονής τον έκανε να καταλάβει ότι είχε αναβληθεί και πάλι η τροφοδοσία του. Έπρεπε όμως να ζήσει, να ψάξει, να βρει οτιδήποτε, αφού η υπηρεσία του δεν μπορούσε να τον βοηθήσει, ελάχιστα είχε τη δυνατότητα να του προσφέρει. Η πείνα τους θέριζε όλους και ήταν πάντα στο μπροστινό μέρος του μυαλού του η οδυνηρή θέα ενός συναδέλφου του που μόλις πριν από δύο-τρεις ημέρες κειτόταν νεκρός από ασιτία στο πεζοδρόμιο της γωνίας των οδών Ακαδημίας και Σίνα. Έμαθε ότι είχε γυναίκα, δύο παιδιά, τους γονείς του, και οτιδήποτε κατόρθωνε να εξασφαλίσει πήγαινε πρώτα σε αυτούς, ιδιαίτερα στα παιδιά του. Στην ουσία θυσίασε τη ζωή του όπως αμέτρητοι άλλοι.

Παραγγέλλοντας τον καφέ του, εκείνον τον απαίσιο καφέ τής Κατοχής από ρεβίθια και αντί για ζάχαρη τριμμένα

ξυλοκέρατα, χαμήλωσε εσκεμμένα το πηλήκιο του και πίσω από το σπκωμένο αριστερό του χέρι έριξε μια κλεφτή αλλά προσεχτική ματιά έξω από την τζαμαρία. Όντως, αυτός ο άνδρας που μάλλον τον παρακολουθούσε, είχε σταθεί μπροστά ακριβώς από το κατάστημα κοιτώντας προς το εσωτερικό του, και ύστερα στερεώνοντας άγαρμπα το σώμα του στον στύλο του ηλεκτρισμού άνοιξε την εφημερίδα του δείχνοντας ανέμελος. Ναι, πρέπει να τον παρακολουθούσε, ήθελε όμως απόλυτα να βεβαιωθεί αλλά και να δει από κοντά τα χαρακτηριστικά του προσώπου του, να μελετήσει το όλο παρουσιαστικό του. Κοίταξε στα γρήγορα αλλά προσεχτικά την περιοχή μήπως από κάποιους συνοδευόταν, και τα δύο-τρία άτομα που εντόπισε να χαζεύουν πιο πέρα στο πεζοδρόμιο ευτυχώς του φάνηκαν εκ πρώτης όψεως να δείχνουν άσχετα με εκείνον.

Απομακρύνθηκε από την είσοδο και στο βάθος πίσω από τα άδεια ράφια πρόσεχε συνεχώς και όσο μπορούσε καλύτερα αυτόν τον τύπο, αφού δεν έλεγε να ξεκολλήσει από το σημείο και κάθε τόσο έριχνε περίεργες ματιές στο εσωτερικό του καταστήματος. Από το μέρος που βρισκόταν δεν μπορούσε να μελετήσει λεπτομερώς τη φυσιογνωμία του και ειδικά την έκφραση των ματιών του, γιατί γνώριζε πολύ καλά ότι αν την συναντούσε θα μπορούσε να μάθει πολλά. Αν ήταν δυνατόν να δει τα μάτια και τις συσπάσεις του προσώπου του που είναι ο καθρέφτης και το ανοιχτό βιβλίο κάθε ανθρώπου, θα μπορούσε να διακρίνει τη λύπη, τη χαρά, την αγωνία, τον φόβο, το μίσος, την ειρωνεία,

την απόγνωση, οπότε θα έβγαζε τα συμπεράσματά του. Έτσι θεώρησε σκόπιμο να μην του δείξει ότι τον έχει αντιληφθεί ώστε να μπορεί να τον παρακολουθεί με τον τρόπο του, και γι' αυτό δεν πλησίασε τη μεγάλη μακρόστενη τζαμαρία.

Αυτή έδειχνε ότι ήταν πολύ σωστά τοποθετημένη αριστερά από την είσοδο, γιατί αν στη θέση της βρισκόταν ένας μεγάλος ψυχρός τοίχος, όχι μόνο δεν θα προσέφερε τίποτε αφού θα σκοτείνιαζε τον χώρο, αλλά συγχρόνως θα χαλούσε και όλη την ωραία εμφάνιση του καταστήματος. Ήταν κατασκευασμένη από μεγάλα τετράγωνα γυάλινα πλαίσια μέχρι το ύψος των λιγοστών τραπεζιών που ήταν τοποθετημένα κατά μήκος της και στολιζόταν από το εσωτερικό της και από το εξωτερικό της με δύο μακρόστενες ξύλινες ζαρντινιέρες με ωραιότατα λουλούδια. Ο Σωτήρης είχε μάθει ότι εκείνο το κατάστημα πριν την Κατοχή ήταν ένας πολύ ωραίος τόπος συναντήσεων, αλλά ποτέ δεν τον θυμήθηκε έτσι αφού όλα είχαν αλλάξει. Με την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου είχε τοποθετηθεί εσπευσμένα στην Κοζάνη, έζησε τον βομβαρδισμό της πόλης από τους Γερμανούς και λίγο έλειψε να σκοτωθεί. Αποχώρησε ύστερα από έξι μήνες, λίγες ώρες πριν από την είσοδό τους στην πόλη.

Σε δύο-τρεις φωτογραφίες που βρίσκονταν στο κατάστημα, είχε προσέξει τα ωραιότατα μαρμάρινα τραπέζια που παλιότερα υπήρχαν παντού και την πολυτέλεια που συμπλήρωνε τον χώρο. Τώρα πλέον τα πάντα είχαν αλλάξει προς το χειρότερο, αφού εκείνα τα τραπέζια και οι καρέκλες είχαν απομακρυνθεί και στη θέση τους είχαν τοποθετηθεί

μόνο κατά μήκος της τζαμαρίας μερικά μικρότερα που δεν άξιζαν τίποτα μπροστά στα προηγούμενα. Όλος ο υπόλοιπος χώρος ήταν γεμάτος με πρόχειρες σειρές από ξύλινα ράφια που καθόλου δεν ταίριαζαν στην ποιότητα κατασκευής του συνόλου, παρά ήταν μια άσχημη παραφωνία σε σύγκριση με τα καταπληκτικά πλακάκια του δαπέδου και με τον πολύ ωραίο διάκοσμο της ξύλινης οροφής που είχαν απομείνει ανέπαφα. Ήταν φανερό ότι το πάλαι ποτέ ωραιότατο καφενείο είχε πρόχειρα μετατραπεί σε οπωροπωλείο ή κάτι άλλο για να εξυπηρετήσει κάποιες απρόοπτες καταστάσεις.

Παρόλο που ήταν αρκετά βιαστικός, αποφάσισε να περιμένει ακόμα λίγο μήπως εκείνος ο τύπος απομακρυνθεί, μήπως αποχωρήσει, αλλά από τις κινήσεις του έδειχνε ότι ήταν αποφασισμένος να παραμείνει μπροστά στο πεζοδρόμιο ελέγχοντας κάθε τόσο το κατάστημα. Αυτό τον προβλημάτισε και τον ανησύχησε ιδιαίτερα. Με το ζευγάρι των ιδιοκτητών του καταστήματος, τον Αλέκο και τη Μαρία, είχε πολύ καλή σχέση και τους γνώριζε καιρό. Η ηλικία τους ήταν κοντά στα πενήντα. Αδύνατοι και οι δύο, αυτή ψηλότερη μισό κεφάλι από αυτόν και ίσως μεγαλύτερή του. Ιδιαίτερα η Μαρία ήταν πραγματικά πετσι και κόκκαλο, και το πρώτο πράγμα που του ερχόταν στο μυαλό ήταν πως αυτοί οι άνθρωποι δεν εκμεταλλεύονταν τις προμήθειες που κάθε τόσο μπαινόβγαιναν εκεί μέσα ώστε να εξασφαλίσουν τις καλύτερες και τις μεγαλύτερες μερίδες για τους εαυτούς τους. Μα ίσως όμως να μην ήταν μόνο αυτή η αιτία για την αδυναμία της, αλλά το σκαρί αυτής της γυναίκας να ήταν από την φύση του τόσο

ξερακιανό. Είχε πολύ ωραίο σώμα που το τόνιζε το θηλυκό περπάτημά της, μεγάλη μύτη και αμυγδαλωτά μάτια, ανοιχτά καστανά μαλλιά που έφθαναν κάτω από τους ώμους της. Αυτός ήταν καλοβαλμένος, με ξανθά μαλλιά και γαλανά μάτια αλλά καθόλου εκφραστικά.

Όποτε και αν έβλεπε τη Μαρία ήταν συνεχώς νευρική και αεικίνητη, έδειχνε ότι αυτή κάνει το κουμάντο στο σπίτι και στις δουλειές του καταστήματος, ενώ στις οποιεσδήποτε συζητήσεις είχε πάντα τον πρώτο λόγο. Ο άνδρας της ήταν αρκετά στατικός, κλειστός και λιγομίλητος, γενικά ήταν ένας βαρύς και ασήκωτος τύπος και απορούσε πώς δύο τόσο διαφορετικοί χαρακτήρες μπορούσαν να συμβιώνουν. Αν και ήταν ευγενής, όταν αποφάσιζε να ανοίξει το στόμα του μετά βίας και βαρετά έλεγε μερικές λέξεις. Παρόλο που ποτέ δεν σχολίαζε δημοσίως ούτε ενοχλούσε κανέναν, δεν τον πήγαινε και τόσο. Τέτοιοι άνθρωποι δεν άρεσαν καθόλου στον Σωτήρη και πάντα τους απέφευγε, αφού δεν μπορούσε να τους ψυχολογήσει για να μάθει τον χαρακτήρα τους. Δεν υπήρχε περίπτωση να έχει στενές σχέσεις με αυτούς και να εγκλωβιστεί στη δυσάρεστη βαριεστημάρα τους. Τους είχε όμως τσεκάρει και τους δύο αφού έδειχναν εχέμυθοι και σοβαροί, δεν ήταν κουτσομπόληδες και είχε το θάρρος να συζητήσει άφοβα μαζί τους το κάτι παραπάνω εκείνες τις επικίνδυνες εποχές. Μιας και δεν υπήρχε κάποιος άλλος πελάτης στο κατάστημα, ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για να ανοίξει μια συζήτηση μαζί τους.

«Περίμενα κάποιο φαγώσιμο να βρω, πάλι το ανέβαλαν;»

«Δυστυχώς, Σωτήρη! Μόνο λίγο αλεύρι από σιτάρι και κάποιες ντομάτες μου έφεραν χθες το βράδυ, αλλά δυστυχώς για σένα έφυγαν πολύ σύντομα.»

«Για δεύτερη συνεχόμενη φορά όπως αντιλαμβάνομαι δεν σας έφεραν τίποτε, ενώ τις δύο προηγούμενες φορές που μπήκα στην ουρά για να εξασφαλίσω κάτι, ήταν τόσο λίγα που ούτε το περίσσευμα δεν πρόλαβα.»

«Έτσι είναι η κατάσταση, τώρα σε τρεις-τέσσερις ημέρες μου υποσχέθηκαν ότι θα μας φέρουν κάποια τρόφιμα, γι' αυτό να περνάς κάθε πρωί μήπως υπάρχουν νεότερα. Μπορεί να εξοικονομήσουμε και μερικά αλανιάρικα κοτόπουλα, μου το είπαν αυτή τη φορά με κάποια σιγουριά!» του απάντησε με έκδηλη χαρά η Μαρία.

«Μακάρι, θα σας ήμουν ευγνώμων αν μου κρατούσατε ένα κομμάτι μήπως και δεν προλάβω!»

«Το ξέρεις ότι είναι αρχή μας να μην κρατάμε στην άκρη για κανέναν, όποιος και να είναι αυτός, έστω και το ελάχιστο. Σ' τα λέω αυτά για να μην παρεξηγηθούμε. Γνωρίζεις πολύ καλά ότι αν κρατούσαμε ό,τι τρόφιμα μας φέρνουν για τους συγγενείς και τους φίλους μας, ποτέ δεν θα περίσσευε για τον κόσμο οτιδήποτε και δεν θα διαφέραμε σε τίποτα από τους μαυραγορίτες. Πρέπει, Σωτήρη, να στέκεσαι στην ουρά, είναι απαραίτητο γιατί όλοι έχουν ανάγκη, όλοι πρέπει να το σέβονται αυτό και να το τηρούν κατά γράμμα. Δύο-τρεις φορές που παλιότερα κάποιοι απαιτητικοί μας δημιούργησαν πρόβλημα, αναγκαστήκαμε